

Дүйсенбай Дәулетбаев
ЖАМАНАЫҚҚА
ЖАҚСЫЛЫҚ

859

ДУЙСЕНБАЙ ДӘУЛЕТБАЕВ

ЖАМАНЛЫҚҚА ЖАҚСЫЛЫҚ

(Қосықлар хәм ертеклер)

Орта хәм үлкен жастағы мектеп балалары ушын

НӨКИС
„КАРАҚАЛПАҚСТАН“
1996

Handwritten signature or stamp

КК-2
Д-59

Д. Дәулетбаев. Жаманлыққа жақсылық:
Қосық хәм ертеклер топламы.
—Нөкис: Қарақалпақстан. 1996, 20 бет.

Балалар хәм жас өспиримлер әдебияты бөлими

Дүйсенбай Дәулетбаев – кәлеми ысылған шайырлардын бири. Онын балаларға арналған қосық хәм ертеклери „Жеткиншек“ газетасында жәрияланыў менен бирге, айырымлары китап болып басылып шықты.

Кәлем ийесиниң бул жаңа топламы балалардын ой-өрисин кеңейтетуғын жумбақлар, қосықлар хәм ертеклерге бай болып, олардын хәр бири шеберлик пенен тәрийленген.

Пи кир жазғанлар: Ә. Сейтжанов.
С. Пиржанов.
Ә. Қожықбаев.

232768

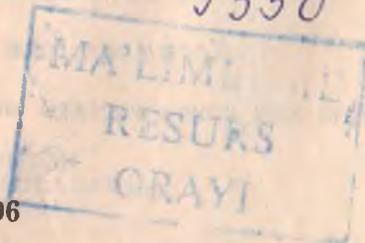
X
1102 X

X-10

Д 4702260205—290 —36—96
М—357(04)96

ISBN 5-8272-0497-8

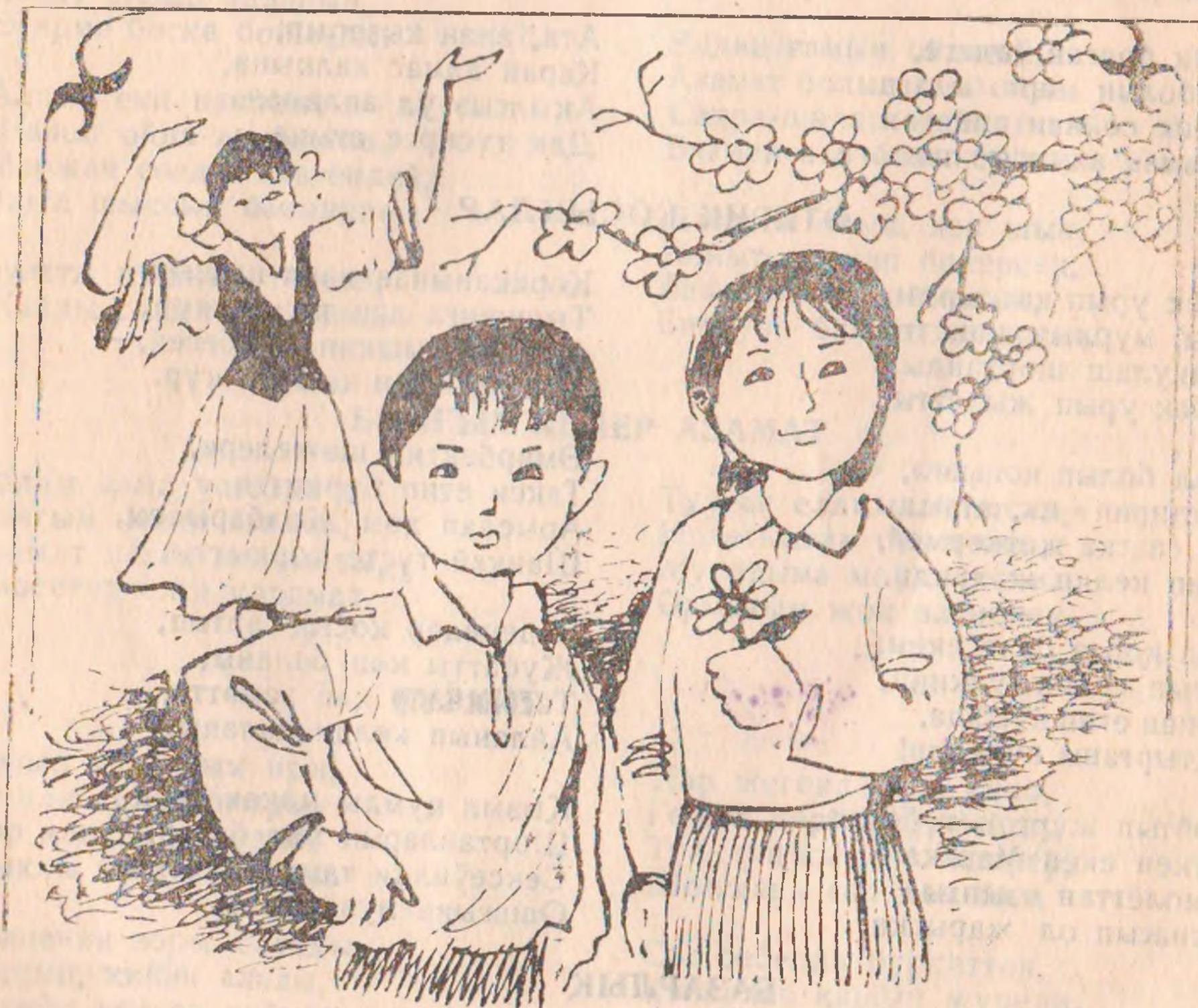
9350

© „Қарақалпақстан“ баспасы, 1996

ҚҰРАК ҚЕРПЕЦ

ҚЫЗЫҚ ЕКЕН БАЛАЛЫҚ

УЛЛАРЫМА НӘСИЯТ

Ҳақыйкатка шара жок,
Өмири қысқа жаланың,
Жүзине күйе жағылмас,
Ҳақ кеўилли баланың.

Садық болған уәдеге,
Дос болың мәрт балаға.
Өтирик сөйлеп алдаған,
Жоламаң ақылсыз шалаға.

Жоласан ақылсыз шалаға,
Апарып таслар далаға,
Зор басыңды хор етип,
Тап қылар ауыр жалаға.

Ата, анаң қызарып,
Қарай алмас халқыңа,
Ақылсыз ул анламай,
Дақ түсирсе атыңа.

ӨТИРИК ҚОСЫҚЛАР

Гөжек урып қасқырды,
Аузы, мурнын қанатты.
Салакулаш шортанды,
Шабак урып жылатты.

Ауыл болып қоңызға,
Миндирип—ек, атамды,
Бир саатқа жеткермей,
Гезип келди жәхәнди.

Қара қораз бәле екен,
Қуып келип түлкіни,
Шопан етип ауылда,
Бақтырғаны күлкіли!

Жойтып жүрген түйемиз,
Кеткен екен Марсқа,
Самолёттан озыпты,
Қатнасып ол жарысқа.

Қорқанынан кара пышық,
Тышқанға дән тасып жүр,
—Бизге тышқан минбегей,—
Деп арыслан қашып жүр.

Өмирбектиң шөжелери,
Такси етип бүркітти,
Арыслан хәм Жолбарысты,
Шаңқай түсте корқытты.

Бөденелер қосық айтып,
Жубатты көп баланы.
Тасбақалар хәп заматта,
Айланып келди даланы.

Қызыл кумды мөкан етип,
Шортанларын мал бағар.
Сексеуілди тамызық етип,
Ошағына муз жағар.

БАЗАРЛЫҚ

Әстен қапы ашылды,
Қапы бетке қарадым,

Хаса сести тық-тық,
Атам екен аңғардым.

Жетип келсем атама,
Қолында бар қалтасы,
Базарлыққа әкелген,
Сап-сары ири алмасы.

Алманы алып қолыма,
Турғанымда қууаны,
Жылап жатқан бөпе де,
Күле берди жубанып.

ҚУРАҚ КӨРПЕШЕ

Түрлі гүллі тауардан,
Бир көрпеше қурадым,
Кәйтип сулыу құрауды,
Мен апамнан сорадым.

Гәсеп едим питкерип,
Тәрде жатты жарасып,
—Қандай сулыу шырайы,
Дели көрген қарасып.

АҒАНЫҢ АЙТАР АҚЫЛЫ

Ойна иним ойынды,
Ойын өсирер ойынды,
Анқау болып алданып,
Өсирме босқа бойынды.

Жерден тауар мол алтын,
Кән ізлеуши боп ойна.

Алпыс еки наманы,
Шалып ойна жасыннан,
Маржан сөзди дизгендей,
Ақыл шықсын басыннан.

Елдің ғамын ойлаған,
Азамат болып сен ойна,
Сахра-шөлди жайнатқан,
Бағман ата болып ойна.

Бултты қушқан төбеси,
Жайды салып сен ойна.

Дәслеби ойын, изи шын,
Пайыты келип билерсен,
Балалықтағы ойынның,
Биреуін бийлеп кетерсен.

БОЛҒЫМ КЕЛЕР АЗАМАТ

Тәлим алып устаздап,
Болғым келер азамат,
Азамат ислеп жумысты,
Көрсетер елге қарамат.

Туған елди жайнатсам,
Ырғатылған гүл менен,
Мурадыма мен жетсем.
Әрманым жоқ ел менен.

БҮРКИТ

Қоңыр кара дым ири,
Қуши келер оғыры,
Хәр қанаты метрдей,
Мықлы бөләр туғыры.

Хәр жегенде еки кило,
Гөшти көрдим демейди.
Тұлқини қысып, өлтирер,
Шошқаны гәп демейди.

Қәлпенің зоры салады,
Қасқыр, қийік алады,
Ашыуы келген пайытта,
Адамды набыт қылады.

Сол себепли бүркіттен,
Қәлпелер қашып жүреді,
Ашыуы келип аш болса,
Не көрсе соны бүреді.

Тири гезде ағамның,
Мен шырайын көрмедім.
Перзент қусап изине,
Сирә бир оған ермедім.

—Мына сүүрет дийуалда,
Турған әкеңіз болады.
Көз жумды ол афганда,
Деп көзінен жас алады.

Жораларым мени ертип,
Алып барса ғой үйіне,
—Аға жорам келди,—деп,
Шығарар мени төріне.

Түсинбей жүрдим оғанда,
Жыллар өтті арадан,
Жаңа сездим, сауашта,
Өтипти әкем дүньядан.

Сонда әкемди еске алып,
Бирден қапа боламан,
—Тауып бер, деп ағамды,
Анама шатақ қыламан.

Ойнар едим балалар менен
„Так, так“ айтып далада.
Жаманын билдим урыстың,
Тынышлық болғай дүньяда.

БИЗ КЕЛЕШЕК ГҮЛИМИЗ

Келешектің гүлимиз,
Өз елине сән берген,
Ғарып келип сүйгенде,
Ата-анама жан берген.

Қууат болып халқыма,
Үлес қосар даңқына.
Биз келешек гүлимиз,
Питкен Ұатан бағына.

ЖУМБАҚЛАР

Адам толған ишине,
Дизилискен көп үйлер,
Күндіз турса бір түнде,
Көшип кеткен, жоқ үйлер.

(Поезд)

Бир адамның қолына,
Тийсе күшин тастырар.
Қоя берши, айбатынан,
Мың адамды састырар.

(Мылтық)

Шақадағы алмурттай,
Эттен жеуге болмайды.
Хәрбір үйде түнлерде,
Көшелерде парлайды.

(Лампочкалар)

Жауға басын иймеген,
Жүзине дақ тиймеген,
Өз ұатаны болмаса,
Жат Ұатанды сүймеген.

(Ел перзенті)

Жүзине салсам көзім ди,
Көремен оннан өзімди.

(Айна)

Аузын ашып көрінбей,
Жер астында жатады,
Не басса да шақ етип,
Аяқтан тислеп қатады.

(Қақпан)

Есигінде хәр үйдін,
Қозғалмастан тураман.
Төрге өткерип қонақ ты,
Киймин кийип қаламан.

(Кийім илдиргіш)

Дослық пенен екеуі,
Аралайды әлемди.

Қандай ағаш болса да,
Туттыңыз—қақ жарасан.

(Пиларам)

Қарасаңыз: қара тас,
Отта жанып ағарған,
Суўға салған уағында,
Айрандай боп ағарған.

(Хәк)

Шөлистанлық тақырда,
Көринеди көл болып.
Жеткөрмейди ат пенен,
Қуусандағы жел болып

(Сағым)

Әл ҳаўада арқанда,
Қорқасаң ол турғанда,
Аўзың ашылып қалады,
Секирип ойын курғанда.

(Дәрүазшы)

Бар оның төрт аяғы,
Нәхән еки қулағы,
Өзи жууас мийнеткеш,
Аўыл жердиң пырағы.

(Ешек)

ЕРТЕК БОЛСЫН БАЗАРЛЫҚ

ЖАМАНЛЫҚКА ЖАҚСЫЛЫҚ

Өтирик емес шынында,
Бурынғы өткен заманда,
Болған екен жуп қоян,
Жасапты бир алаңда.
Жаңа бәхәр келгенде,
Күшли дауыл турыпты,
Қуяш көзин көрсетпей,
Шаңнан думан болыпты.
Шақадағы қуслар да,
Майда-шүйде аңлар да,
Биразлары қырылыпты,
Бас алалмай апаттан
Иннің аузы көмилип,
Қоянлар аш болыпты,
Кең жайлауға шығалмай,
Шыққаны желге ушыпты.
Мине, усындай пайытта,
Иннен шыққан жуп қоян,
Дуушарласып сағалға,
Ушырасқаны сол аян.
Услап алып еркегин,
Сағал басып атқанда,
Тийгизбек боп көмегин,
Ана қоян барғанда.
Сағал айбат етипти,
Аузын ашып қоянға,
Қоян қолын көтерип,
Енди шаппат урғанда,
Сағал тислеп қоянның
Жулып алыпты тырнағын,
Досты өлип өзіннің,
Майырып қашқан аяғын.
Сауалса да қоянның,
Қолы топыр болыпты,
Тырнағынан айрылып,
Ин қазыудан қалыпты.
Халы келген талапты,

Бир кисидей етипти,
Қууыс пенен қолтықта,
Паналап қысқа, жетипти.
Майып сорлы жыйнаған,
Азын-аулақ пулына.
Кирейге ин тауыпты,
Гөне еди, ол бахтына,
Қатты келип қысыда,
Қарлы боран үріпти.
Тесигинен инніңде,
Иши қарға толыпты.
Байғус қоян аязлап,
Узақ жатып қалыпты.
Кеулің сорап сирәда,
Тири бенде бармапты,
Басын қысса биреуи,
Биреуи тамақ тауыпты.
Сөйтсе еки гөжек те,
Шикасланып қалыпты,
Ана қоян албырап,
Жатып турып сауалғап.
Арза жазып Порсыққа,
Жаз шығыудан жууырған.
Порсық, Түлки арзаны,
Итибарға сирә алмапты,
Буны сөзген Қоянда,
Жатып хәзи болмапты,
Өзинше көп ойланып,
Бир қарарға келипти.
Порсық пенен Түлкини,
Үйине мирәг етипти,
Барын төгип алдына,
Ақ кеуилин ашыпты.
Уяты жоқ екеуи де,
Еки күнлеп жатыпты.
Журтқа берген ининен,
Берер-ау деп мағанда.

Ақ көкирек бийшара,
Қоян тәме қылғанда,
Тұлки, Порсық кетерде,
—Беремиз,—деп айтыпты?
Жазы өгип гүз келди,
Порсық, Тұлки өзгерди,
Қууанып жүрген баяғы,
Тәмелери пуш болды.
Гөжеги менен өзиниң,
Жатқаны түсип есине.
—Ерте алдын алмасам,
Тәме етемен несине,
Анлардың ғой патшасы,
Арысланға арзы қылайын.
Қабыл болып тилегим,
Менде жайлы болайын,
Деп арзасын жазыпты,
Арыслан оқып күліпти.
—Буны Тұлки шешсин деп
Шекесине қолын қояпты.
„Жай қаққында Қоянның,
Арзасы дурыс тыңлансын.
Гөне болса да, ол инге,
Кешикпестен орнассын“,—
Бұйрыққа Тұлки, Порсық,
Ашыуланып қырсықты.
—Жоқарыға қол созып,
Етиуин қара пәсликти,
Кене басып бүрсенлеп,
Жүргенди патша сыйлай ма?
Жазғаны менен арзасын,
Есапқа алып тынлай ма?
Екеуимиз сау тұрғанда,
Инге шыбын қонбайды.
Бүйтип арза жазғанлар,
Бизлер турсақ онбайды,
Деп, Тұлки, Порсық,
Ин берменпти Қоянға.
Қоян байғус мунайып,
Көшіпти өзге мәканға.

* * *

Барған елдің патшасы,
Сорастырса Пил екен,
Пил болса да теңдикке,
Арысланнан зор екен.
—Мийман келди алыстан,

Деп, Қоянды сыйлапты.
Хәмде айтқан арызын,
Қулақ салып тыңлапты,
Жууаслығы тулғасы,
Унаған сон сөзи де.
Жарлық берди Пил де,
—Жасай ғой,—деп, елде.
Теңдик таппай дағдырып,
Ауып келген Қоян да.
Жаңа шаңарақ көтерип,
Жайлы бопты мәканда.
Досты болып патшаның,
Дәрғайынан ис алды.
Көзге түсіп қатарда.
Патшалықтан сый алды.
Гөжеклері де ер жетип,
Қалланыпты Қояның.
Дүнья-малы шоласып,
Зор бопты патшаның,
Мирәт өгип бәршени,
Пилди, Қоян сыйлапты,
Ырза болып хайуанлар,
Қоянды өазир сайлапты,
Мақул көріп Пилинде,
Уазир етип алыпты.
Кейин көрмей өзинен.
Қоянға ерик берипти,
Қандай иске ойласса,
Қоян тапқыр келипти.
Алысларға жумсаса,
Тез питкерип келипти,
Жүдә қыйын дауларды,
Қоян әдил шешипти.
Қол қаусырып анлар да,
Құрметлеп, бас ийипти.
Ендиги сөзди еситиң,
Қоянның ески журтынан.
Ели қәреп болыпты,
Бәхәрги суу таскыннан,
Арыслан, Тұлки, Порсық,
Ел-журтынан айрылып.
Мүсәпир болып пақырлар,
Салтанаттан айрылып,
Тууған жер менен хошласып,
Алысқа сапар шегипти,
Аяқларын таслар қағып,
Нәмәлим елге жетипти.
Ырғалып өскен бағлары,

Бұлбиллери сайраған.
Бәрше тири жанларда,
Өз еркинше жасаған,
Тау, тоғайлар жасарып,
Булақлары тасып тур.
„Мийманлыққа келин“ деп,
—Бәрше қушақ ашып тур.
Оны көріп булардың,
Көтеріліпті кеуили,
Жасамаққа келисіпти.
Бұл меканда барқулла,
Арза жазып патшаға,
Үшеуі бірге келипти.
Бас уәзири Қоянды,
Олар танып шоршыпты,
Танымаған боп Қоян,
Патшасына аңлатты,
Сөзин сөйлеп қайтама,
Жыртқышларды қоллапты.
„Мақул,—деп Қоянның,
Пил де тидин алыпты.
Жайлы болып олар да,
Мәкан басып қалыпты.
Хан қасында Қоянға,
Аңлар басын ийіпті.
Оны көріп Тұлкини,
Иши-бауыры күйіпти,
Порсық пенен Арыслан,
Қарай алмапты жүзине,
Басын ийіп алыстан,
Өкинген екен исине.
Буны сезген Қоянның,
Жақсылық түсіп ойына,
Арыслан, Порсық, Тұлкини,
Шақыртыпты тойына.
Баралмай тұрса уялып,
Өзи шығыпты алдына.
Қушақласып көрисиң,

ТҮЛКИ МЕНЕН САҒАЛ

Жақында емес ертеде,
Тұлки, сағал дос болған.
Ауыл, үйди аралап,
Тауықларға өш болған.
Рети келген жерінде,
Ылақты жеп мәс болған.
Сағал менен түлкиге,

Отырғызып жанына.
Той өтүдесі Арыслан,
Хан алдына шақырылып.
Уәзирлікке алыныпты,
Қояннан жәрдем етилип,
Әне, сонда Арыслан,
Мат болыпты Қояннан,
Досты болып Порсық та,
Жарасар сүйіп қолынан,
Менсинбей жүрген баяғы,
Сол Тұлкибай, Қоянды.
Ишинен жек көріпті,
„Аларман“ деп жаныңды.
Буны сезіп Порсық та,
Тұлкини жек көріпті.
Ал Қоянға мұддасып,
Бар хұрметин етипті.
„Қой“ деседі қоймаған,
Тұлкинин пәс пығалын,
Арысланға ол айтыпты,
Жаман исти қыларын,
Сол уағында Тұлкиниң,
Әсте пәти қайтыпты.
Оны да Қоян аңғармай,
Үлкен іске тартыпты.
Өніп-өсіп қоянлар,
Кен әлемди жайлапты,
Жақсылығы менен олар,
Өз бахытын қорғанты.
Жақсылықты, сыйлауды,
Хайуанлар да билипті.
Бир тоғайда, далада,
Еле бирге жүріпті.
„Жаманлыққа, жақсылық“,
Еткен жетер алғысқа.
„Жақсылыққа, жаманлық“
Қылған қалар ғарғысқа.

Не козылар жем болған.
Харам тамақ урыларға,
Талай ийтлер қас болған.
Келтире алмай қолайға,
Тәмелері пуш болған.
Енді туттым дегенде,
Усланар жерге келгенде.

Жулып алып куйрығын,
Пәнт жепти ийт илгенде.
Соннан түлки, сағалым,
Ел, халыққа боп мәлим,
„Шонтық“ сағал, түлки боп,
Кеткен екен ат алып.
Бала-шаға „шонтық“ деп,
Ана жерде көрдик деп.
Көргенлерге айтыпты,
Тауық, ылақты бердик деп.
Оны услап аламай,
Дәртинен жүдә куйдик деп,
Қақпан құрған талайлар,
Хәзир оны туттық деп.
Өтирикши болып талайлар,
Деяти пәнтти жедик деп.
Хийле менен сумлықпай,
Тынып қалған сағаллар.
Услатпапты халыққа,
Хийлесі көп түлкинің,
Буганда журт жалықпай,
Излеген түрин хийленің.
Колланыпты асықпай,
Қақпан, курық, дузакты.
Қарым қазып жолына,
Туталмапты көрсе де.
Не ислесе сезипти,
Хәттеки өтип кетсе де.
Сөйтип жүрип екеуи,
Тауықлардың семизинен.
Күшейтипти мол жеуди.
Өшегисип изинен.
Хайран болып адамлар,
Екеуинен қорқыпты.
Таяқ алып колларға,
Хәмме малын бағыпты.
„Анлыұшыны, алыұшы“,
Женеди деген шын екен.
Паналап келип путаны,
Урлауға түлки зор екен.
Сағал болса буққышлап,
Ала кашпаға мәрт екен,
Көз алдында алдырып,
Өкинип қалған дәрт екен.
Деп талайлар зарлапты,

Сағал менен түлкиден.
Услауға оны бир епли,
Табылмапты сол елден.
Сағал, түлки хийле менен,
Аман бұлгыты өлюіден.
Семиз тауық, ылақты,
Қаксатыпты көриуден.
Сөйтип шалқый берипти,
Сақлык пенен өмир сүриуден.
Хәттеки олар жасапты,
Хийле менен из таслапты.
Бүгин қонған орынға,
Ертен келип жатпапты.
Тау, тоғайды, жыраны,
Шенгел, урық, сораны.
Жүре берген паналап,
Көрсетпей жанға қараны.
Бунысын сезип аңшы,
Қаладан гөш алыпты.
Арасына билдирмей,
Уйқылатар дәри салыпты.
Әне, сөйтип жолына,
Шөпке илдирип кетипти.
Усыннан бир алданып,
Қолға түсерсең депти.
Күн узакка буйғып,
Жатқан түлки, сағалың.
Көре асапты қызығып,
Тойдырмақ боп тамағың.
Көрип аңшы күлипти,
Отырған терек басыңда.
Аузы басын жаланып,
Сағал, түлки мүлгипти.
Үш-төрт кәдем атканы,
Жумылып көзи қалғыпты.
Аңшы түсіп теректен,
Екеуин қапқа салыпты.
Ешегине тез артып,
Ауылға алып барыпты.
„Сак ғарға илинип,
Сағағынан қалыпты“.
Деген рас екен ғой,
Куртып сағал, түлкини.
Аңшы алғыс алыпты.

Жегипти және қонақ деп турғанда,
Қушақ ашып қонағын күтип алған,
Ұялы кең сарайға төсек салған.
Дәстурхан кең жайылып ашылғанда,
Не түрлі жеміслерге үйилип толған.
Мал сойылып қазаны қайнап атыр,
Балалары мәс болып ойнап атыр.
Бийтаньс бул қонағым демей Сақый,
Шын кеуил, меҳир менен сыйлап атыр.
Қонақтың кеуили тасып көрген көзи,
Сақыйға қардай жауған алғыс сөзи.
Мың кәтле ырза болып ақ дузына,
Шынтлап караған Бахыттың сонда өзи.
Хызметиге қалтасынан тийинди алып,
Сақыйдың кеткен екен қолына салып.
Бағ, дәулет, төрт түлик мағ есигине,
Себеп пенен келе берген сонда ағылып.
Сол екен халқымыздың мына сөзи,
„Ырысы менен келеди қонақ өзи“.
Деп ертекти жаратқан ата бабам,
Еситпей көргеннен соң еки көзи.
Сақыйдың қонақ болып төрине жатқан,
Бахыт екен, ол қозғалмай сынап атқан.
Ұақ кеуил Сақый жигит маңлай шытпай,
Жабылып үй-иши менен күтип жатқан,
—Не айтар,—деп тағы да сыртымнан,
Өзге бұр қонаққа болып қайта соққан.
Қолы ашық, ақ көкирек Сақыйдан,
Мин таппай Ұасыллығын жүреги уққан.
Сый менен Ұрметиге кеуили солып,
Жүзиге күлип қарап, қолынан сүйип.
—Қатарында бахытлы жигит бол,—деп,
Ләулетти инам еткен молдан үйип.
Бахыт пенен Сақый солай дос болыпты,
Бир-биринен кеуиллери хош болыпты.
„Сықмар байымас, суқ семирмес“,
Деген сөз соннан пайда боп қалыпты.
Ұақдур бул халқымыздың мына сөзи,
Ялған деп гина тақпаң бабаларға
Барлығын айтып кеткен көрип көзи.
Бурында Сақый деген биреу болса,
Бул күнде әуладлары өрбип кеткен.
Барын қойып алдына, ал кетерде,
Өзиниң қыймас тонын сарпай еткен.
Бағ-дәулет соннан гүрлеп арамызда,
Қурғынлы турмыс қурған халқымызда.
Ұәмме тең айырма жоқ тууған халық,
Жасайды дослық пенен заманымызда!

АНАНЫҢ ӘДИЛ ЖҮРЕГИ

I.

Дуз көрмеген баласын,
Ертип барып қалаға.
Жалғыз улын Арыухан,
Жойтып алған қалада.

Елден елге кетипти,
Улынан үмит етипти.

Еки жыл ізлеп елине,
Тауалмай бос келипти.

Нәрсе хабар болмапты,
Излеп ана тынбапты.
Талай қала, талай ел,
Көрилмей хеш қалмапты.

II.

Шөптей қатып қалыпты,
Арқаға қағып салыпты.
Мурат атын Аманға,
Өзгертип өзи алыпты.

Мәстанның туұры алдынан,
Баяғы базар жолынан.
Киятырғанда қалаға,
Анасы шығып алдынан,

Көриуден-ақ карасын,
Өзинің жалғыз баласын.
Анасы бірден таныпты,
Қаусап турған тулғасын.

—Ақылдан азған шамасы,
Қайдан болсын баласы?
Баламның аты Аман ғой,
Мурат дер журт карашы!

—Деп баласын бермепти,
Көз жасларын көрмепти.
Халық буған хайран боп,
Қайсысының улы билмепти.

Шықпақшы болып қағына,
Әкелипти халық ханына.
Сорлы ана жылап улының,
Асылған келип қолына.

—Айнанайын халқым-ау,
Өзимнің тууған улым-ау.

Еки жыл болды ұрлады,
Шығып мениң жолыма-ау..

Десе мәстан ырылдап,
Жолатпапты балаға.
Жәрдемлесер гүәа жоқ,
Жетпепти лады жалаға.

Хан, қазылар ойланыпты,
Ақыл таппай қыйналыпты.
Бир ұағында хан турып,
Қылышын қолға алыпты.

—Еки ана емес, бир улды,
Бир ана тууар дурысында.
Сөзлерин тыңлап көриңдер,
Не дермиз бул турысында.

Бир қарарға келмесек,
Бул дауларды шешпесек,
Жөнге жүрмес буларың,
Бир төрелик етпесек.

Тең етип ғана баланы,
Қылыш пенен бөлмесек.
Аналар қайыл болмайжақ,
Айтқандай етип бермесек.

Деген уақта баланың,
Анасы орнынан турыпты.
—Шәба көрмен улымды,
Деп ханға бас ийипти.

Буны еситкен мѣстаны,
—Жѣдигѣй деп кѣлипти.
Хан хѣмирине кайылман,
Деп баланы берипти.

Жѣллат алып баланы,
Енди бѣлер уагында.
Хан бакырған сурланып,
Тоқтаңлар деп тагында.

—Билдик депти ананы,
Перзентке шын пананы.
Елди куртқан жалмауыз,
Өлимге қыйдың баланы.

Бундай иске тек гана,
Ананың әдил жүреги.
Болар мәңги төреши,
Хан, қазы емес кереги.

Деп бир сонда әдил хан,
Баланың жүзинен сүйипти.
Мѣстан болса қак айрылып,
Сол уақта көз жумыпты.

Ханга қайыл боп халык,
Ырза ананың жүреги.
Алғыс айтып бас ийген,
Бәржай болып тилеги.

МАЗМУНЫ

ҚЫЗЫҚ ЕКЕН БАЛАЛЫҚ

Улларыма нәсият	4
Өтирик қосықлар	4
Базарлық	4
Қурақ көрпеше	5
Ағаның айтар ақылы	5
Болғым келер азамат	5
Бүркіт	5
Тилегиміз тынышлық	6
Биз келешек гүліміз	6
Жумбақлар	6

ЕРТЕК БОЛСЫН БАЗАРЛЫҚ

Жаманлыққа жақсылық	10
Тұлқи менен сағал	13
Бахыт хәм Сақый	15
Ананың әдил жүрегі	17

Дүйсенбай Дәулетбаев

ЖАМАНЛЫҚҚА ЖАҚСЫЛЫҚ

Қосықлар хәм ертеклер

Қарақалпақ тилинде

„Қарақалпақстан“ баспасы

Нөкис—1996

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

Редакторы *Косназаров Жаббарберген*
Сүүретин салған *Алааматдийин Аметов*
Сүүрет редакторы *Исмайыл Кыдыров*
Тех. редакторы *Досанова Замира*
Корректоры *Аташева Арзыхан*

ИБ 1839

Тернүге берилген ўақты 15.05.96 жж. Басыўға руксат етилген ўақты 25.06.96 жж. Қағаз форматы 70x90^{1/16}. Газеталық қағаз. Әдебий гарнитура. Кеғль 10. Жоқарғы баспа усулла басылды. Көлеми 1,25 б. т. шәртли баспа табақ 1,46 есап баспа табақ 1,07 Буйыртпа № 229 Жәми 2000 нуска. Баҳасы 20 сўм 35 т.

„Қарақалпақстан“ баспасы, 742000. Нөкис қаласы, Қарақалпақстан көшеси, 9-жай.

Қарақалпақстан Республикасы баспа сөз бойынша Мәмлекетлик комитетинин Нөкис полиграфкомбинаты. 742000. Нөкис қаласы, Қарақалпақстан көшеси, 9. жай.